

Port Salut 70

Paterswoldsemeer, circa 1924

Rond naast scherp, Fries jacht en Zeven-meter-tien. Wat we zien is de overgang van een oude naar een nieuwe tijd, ten zuiden van de stad Groningen. Door **Frits Loomeijer**

Wat eind negentiende eeuw nog een kale veenplas is, ontwikkelt zich vanaf de eeuwwisseling in korte tijd tot een bloeiend watersportgebied. Hoofdrolspelers zijn de botenbouwers Wiendelt Vis-

ser en Albert Helder en grootindustrieel Jan Evert Scholten. De laatste fourneert in 1917 het kapitaal voor de bouw van het imposante clubhuis van de zes jaar eerder opgerichte watersportvereniging DTP, De Twee Provinciën, hier links op de achtergrond.

Visser en Helder bouwen roei- en zeilboten. Hun zonen, met name Jan Visser en de veel jongere Albert jr., zetten dat voort. Jan (1879) maakt naam als bouwer van zowel ronde, als innovatieve scherpe jachten. Albert (1907) zeilt Zestienkwadraat en FD op Olympisch

op de achtergrond aan de steiger van Helder. Het is een bonte verzameling. Je moet er de loep bij pakken, maar dan ontwaart je in het midden de lange mast met kromme gaffel van het Friese jacht *Stânfries*, in 1917 door Helder gebouwd. Direct rechts is het voorschip van de veel kleinere *Poseidon* te zien, eentje van Jan Visser. Alle drie varen ze nog. De *Zwaluw* als *Froukje*, de andere twee onder hun oorspronkelijke naam.

De scherpe jachten zijn minstens even interessant. Het zijn voorlopers van de 30M² te weten de W-klasse en de Zeven-meter-tien. Bij deze gelegenheid liggen ze getuigd aan de steiger voor de verhuur. De Zeven-meter-tien '27' zit al vol met volk. Maar zondags worden er in DTP-verband ook wedstrijden mee gezeild. Jan Visser is de bouwer van meer dan de helft van de 42 (geregistreerde) die er ooit gebouwd zijn.

Investeerders

De foto is genomen vanaf de steiger bij het paviljoen van het nog altijd bestaande Familiehôtel. Dat is de plek waar Helder begint met de verhuur van roei- en zeilboten voordat hij, en buurman Visser, aan de overkant steigers bouwen bij hun woonhuizen en werfhuizen. Die liggen aan de Meerweg, de verbinding tussen de dorpen Paterswolde en Haren. Dat Familiehôtel is in 1888 het initiatief van een aantal investeerders zoals grootgrondbezitter Hesselink, houthandelaar Van Calcar en de stad-Groninger jonkheer mr. Feith, die de potentie zien van het meer en zijn groene omgeving. Met hôtel, meerdere paviljoens, 'uitspanningen' en een speeltuin, is het Paterswoldsemeer in de jaren twintig een dagattractie van formaat geworden.

Dit zal bijna een halve eeuw standhouden. Midden jaren zestig voldoen de glanzend gelakte 30-kwadraten en inmiddels ook 16-kwadraten steeds minder aan de eisen van de jeugd die inmiddels op Puch of Zundapp komt aangescheurd. Terwijl het meer richting stad Groningen wordt uitgebreid, raakt wat je hier ziet in verval. Ronde jachten zijn dan al lang van het meer verdwenen. En dat zou met de scherpe ook definitief het geval geweest zijn als niet sinds een jaar of vijftien de Stichting 'Oud-Zeilend-Hout' de aandacht voor deze schepen levend houdt. 🍷

(Bovenstaande is - met veel dank - mede gebaseerd op de scherpe blik en het gedetailleerde onderzoek van Gerard ten Cate.)

niveau tijdens de Spelen van Rome. Dan is het echter alweer 1960.

Zwaluw

Wanneer deze foto begin jaren twintig gemaakt wordt door de Groninger fotograaf

J.G. Kramer, zitten we volop in een overgangstijd. Het Friese jacht op de voorgrond is de *Zwaluw*, in 1911 voor eigen rekening gebouwd door Jan Visser voor de vaart met passagiers op het meer. Albert Helder sr. regelt de verhuur. Dat geldt ook voor de getuigde jachten